

www.e-rara.ch

**Simonis Portii Neapolitani, philosophi clarissimi, de rerum naturalium
principiis libri duo, quibus plurimae, eaeq[ue] haud contemnendae
quaestiones naturales explicantur**

Porzio, Simone

Marpurgi, 1598

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: NP 2606

Persistent Link: <http://dx.doi.org/10.3931/e-rara-47888>

Utrum causa efficiens possit appellari natura secundum Aristotelem? Cap. III.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Utrum causa efficiens possit appellari natura secundum Aristotelem?

C A P. IIII.

Simplicius, quamvis sibi ipsi non satis constans, opinatur causam efficientem recenseri ab Aristot. inter ea quæ nomine naturæ significantur: id quæ innuisse exemplo medici, aded, ut natura comprehendat materiam, formam, generationem, quæ est via in naturam, & causam efficientem. Verùm hæc non respondent verbis Philosophi: siquidem ipse distinxit causam facientem & moventem à natura, & quanquam movens latius patet, ut constat ex libro tertio Physicorum, & primo de generatione: tamen causa faciens & movens dicitur naturalis, non autem natura, cùm non sit in illo cujus est natura. Generatio quidè dicitur natura, quia est via ad naturam, denominaturque natura à termino ad quem properat, at agens dici nequit natura ob id quod producat naturam. Benè tamen dicitur naturale, quoniam agit secundum ordinem naturæ: causa verò naturalis appellatur ea, quæ est principiū unde motus naturalis oritur, ut docet Philosophus secundo Physicorum, & nono primæ Philosophiæ. Nihilominus natura habet similitudinem cum

causa efficiente ratione motus: sic & cum causa materiali, in quantum motum respicit. Censemus ergo causam efficientem inter naturam significata non esse admittendam: sed dicendum esse principium unde motus.

Et licet primus Philosophus appellet causam efficientem eam, quae sine motu mutationemque efficit, qualis est Deus: attamen ejusmodi agens nuncupatur per similitudinem: nam agens verum nominatur faciens, quod cum transmutatione agit & operatur; diciturque principium unde motus. Atque haec est vera naturalis actio, quae operatur cum motu, tunc enim accidit proventus & consecutio, ut tradit Averroës duodecimo prima philosophiae. Neque Aristotelem insequenti concedenda est creatio, & quae dicitur emanatio: cum & Alexander neget, Deum esse causam efficientem mundi, secundum totum: licet semper generet mundum, secundum partem. Non est igitur dicendum, causam efficientem esse naturam: nam partem vocat quidem Aristoteles causam naturalem, non tamen naturam: nec agentia, nisi ut sunt principia, unde motus, in quo sunt & facientia, nominantur natura.

Neque mirandum est, quare Aristoteles dicat, alia esse natura, alia propter alias causas: nam per alias causas, Deum, electionem, casum,

sum, & artem intelligit. Omnes enim hæ causæ sunt efficientes, ut septimo primæ Philosophiæ traditur: & primo cœli, ubi inquit, Deum & naturam nihil frustra facere, & per naturam causam naturalem efficientem intelligit. Quare dicendum est, naturam ibi capi pro rerum naturalium congerie, & amplissimo significato, cum ait, naturam nihil frustra facere: at hinc, ubi dixit, quedam sunt à natura, naturam accipit pro causa agente, & pro principio impellente in illo in quo est proprie, scilicet nomine naturæ usus. Porro quæ de causa exemplum artis fuerit adjunctum, jam supra docuimus: quare ita finis huic imponatur, ut de fine agamus.

De causa finali.

CAPUT V.

TRactationem de causis aggressuri, non malè, ni fallor, eam à fine, tanquam causarum præcipua, & omnium causarum causa, auspicabimur: hæc enim omnes alias causas, siue eæ fuerint naturales, siue ex electione, quæ per se finem aliquem sibi perscribunt proponuntque, movet: quod satis docet materia & forma (de quibus abundè satis lib. I. disputavimus) atque ipsa causa efficiens. Verùm cum nomen finis primùm in-